

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.001.04.2018

P/18/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/18/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2017 r.
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku ¹ , ul. Żużłowa 25 Rybnik 44-200
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Jerzy Kajzerek, Dyrektor OPS
<i>Podstawa prawna</i>	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Katowicach
<i>Kontrolerzy</i>	1. Michał Kapek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/34/2018 z dnia 25 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Wiesław Pietrzyk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/41/2018 z dnia 2 lutego 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4) 3. Beata Olejnik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/64/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 5-6)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny, pod względem legalności, rzetelności i gospodarności, wykorzystania przez OPS dotacji celowych z budżetu państwa (część 85/24 – województwo śląskie) na zadania wynikające z:

- 1) ustawy dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów³;
- 2) ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci⁴.

Podstawą sformułowania oceny były w szczególności następujące działania kontrolne:

- analiza zapotrzebowań na środki dotacji, przekazywanych do Wojewody Śląskiego i Urzędu Miasta Rybnika⁵;
- kontrola przeznaczenia środków dotacji;
- kontrola terminowości i wysokości zwrotu niewykorzystanych środków dotacji;

¹ Zwany dalej „OPS”.

² Dz.U. z 2017 r. poz. 524, zwanej dalej „ustawą o NIK”.

³ J.t. Dz.U. z 2018 r., poz. 554 ze zm., zwanej dalej „ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów”.

⁴ Dz.U. z 2017 r., poz. 1851 ze zm., zwanej dalej „ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci”.

⁵ Zwanego dalej „Urzędem”.

- badanie prób wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- kontrola, na wybranych próbach, działań zmierzających do odzyskania nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego oraz działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych;
- analiza sprawozdań budżetowych Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami, pod względem terminowości jego przekazania do Urzędu oraz poprawności wykazania wydatków ze środków dotacji;
- analiza sprawozdań z realizacji świadczenia wychowawczego i świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w zakresie zgodności z obowiązującym wzorem i terminowości przekazania Wojewodzie Śląskiemu.

III. Charakterystyka kontrolowanej jednostki

OPS jest jednostką organizacyjną Miasta Rybnika⁶ (miasto na prawach powiatu), przy pomocy której Prezydent Miasta Rybnika wykonuje m.in. zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

IV. Ocena

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁷ wykorzystanie przez OPS dotacji celowych z budżetu państwa (część 85/24 – województwo śląskie) na zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

OPS zgłaszał zapotrzebowania na środki dotacji w kwotach i terminach, umożliwiających realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Środki te wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem, na wypłatę świadczeń i koszty ich obsługi. Kwoty niewykorzystane przekazano do Urzędu w czasie umożliwiającym dokonanie przez tę jednostkę zwrotu w ustawowym terminie. Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wnioski o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego spełniały wymogi formalne i zostały rzetelnie przeanalizowane. Bez zbędnej zwłoki podejmowano działania zmierzające do odzyskania nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego oraz działania względem dłużników alimentacyjnych. Wydatki sfinansowane środkami dotacji prawidłowo ujęto w sprawozdaniu Rb-50 za IV kwartał 2017 r. Kwartalne sprawozdania Rb-50 i kwortalne sprawozdania z realizacji świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz miesięczne sprawozdania z realizacji świadczenia wychowawczego terminowo przekazano Wojewodzie Śląskiemu. Sprawozdania z realizacji świadczeń sporządzono zgodnie z obowiązującym wzorem.

W toku kontroli stwierdzono nieprawidłowość polegającą na wydawaniu decyzji przyznających prawo do świadczenia wychowawczego, zawierających niespójne,

⁶ Zwanego dalej „Miastem”.

⁷ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

wprowadzające świadczeniobiorców w błąd informacje o terminie wypłaty tego świadczenia. Nieprawidłowość ta nie miała jednak negatywnego wpływu na wykorzystanie środków dotacji i przez to na ocenę kontrolowanej działalności.

V. Wyniki kontroli

1. Dane ogólne

Opis stanu
faktycznego

W 2017 r. łączna kwota przyznanych OPS dotacji wyniosła 120 877,1 tys. zł, z czego wykorzystano 118 982,5 tys. zł (98,4 %). W kwocie wykorzystanej:

- 74 551,2 tys. zł (62,7% łącznej kwoty wykorzystanych dotacji) stanowiły środki na zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- 5 490,1 tys. zł (4,6% łącznej kwoty wykorzystanych dotacji) stanowiły środki na zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

(Dowód: akta kontroli str. 7-15, 104)

2. Prawidłowość wykorzystania i rozliczenie dotacji

Opis stanu
faktycznego

2.1. W odpowiedzi na pismo ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego⁸ z 24 maja 2016 r. OPS terminowo przekazał (za pomocą aplikacji CAS⁹) dysponentowi części informację o oszacowanych kwotach dotacji, m.in.:

- na zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w wysokości 76 734,0 tys. zł;
- na zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w wysokości 6 145,4 tys. zł.

Pismem z dnia 27 stycznia 2017 r. dysponent części poinformował o przyjętych w ustawie budżetowej na 2017 r.¹⁰ kwotach dotacji, które:

- w rozdziale 85501 *Świadczenie wychowawcze § 2060 Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci* wyniosły 62 900,0 tys. zł;
- w rozdziale 85502 *Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego § 2010 Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami* wyniosły 34 052,0 tys. zł.

(Dowód: akta kontroli str. 16-20)

W związku z oszacowaniem przez OPS niedoborów środków dotacji i przekazaniem informacji w tym zakresie za pośrednictwem aplikacji CAS do ŚUW¹¹, Wojewoda

⁸ Zwanego dalej „ŚUW”.

⁹ Centralna Aplikacja Statystyczna.

¹⁰ Ustawa budżetowa na rok 2017 z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz.U z 2017 r., poz. 108 ze zm.), ogłoszona 17 stycznia 2017r.

¹¹ W lipcu 2017 r. Wojewoda Śląski zwrócił się o wskazanie przewidywanych niedoborów środków niezbędnych do realizacji zadań wynikających m.in. z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W odpowiedzi OPS wykazał przewidywane niedobory na listopad i grudzień 2017 r. w łącznej

Śląski dokonał zwiększenia planu dotacji w rozdziale 85501 § 2060 o łączną kwotę 12 976,9 tys. zł¹² (tj. do kwoty 75 876,9 tys. zł) oraz w rozdziale 85502 § 2010 o łączną kwotę *per saldo* 3 560,4 tys. zł¹³ (tj. do kwoty 37 612,4 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 19-32, 73-81)

2.2. Zapotrzebowania dotyczące uruchomienia dotacji w poszczególnych miesiącach 2017 r. (w podziale na dekady) OPS przekazywał dysponentowi części za pomocą aplikacji CAS terminowo, w kwotach umożliwiających realizację zadań. Zapotrzebowane środki wpływały do Urzędu, a OPS otrzymywał je w kwotach i terminach uzgadnianych na bieżąco.

(dowód: akta kontroli str. 21, 23, 27-28, 31, 33-65, 73, 79-81, 209-217)

2.3. W wyniku badania próby 15 (1,5%) wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego¹⁴ stwierdzono, że spełniały one wymogi formalne i zostały rzetelnie przeanalizowane przez OPS pod względem spełnienia kryteriów określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego¹⁵. We wszystkich przypadkach decyzje przyznające świadczenia z funduszu alimentacyjnego wydano w okresie nieprzekraczającym miesiąca od daty złożenia wniosku, jak również doręczono stronom. Świadczenia wypłacono terminowo, w kwotach wynikających z tych decyzji – łącznie 30,3 tys. zł (0,6% wydatków na świadczenia z funduszu alimentacyjnego).

W 2017 r. do OPS wpłynęło 989 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, z czego w 69 przypadkach (7,0%) wydano decyzje odmawiające przyznania tych świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 221-222, 332, 337-339, 414-415)

W wyniku badania próby 47 (0,5%) wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego¹⁶ stwierdzono, że w 37 przypadkach wydano decyzje przyznające to świadczenie. W tych przypadkach wnioski spełniały wymogi formalne określone w przepisach rozporządzeń Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: z 18 lutego 2016 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenie wychowawcze¹⁷ oraz z 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach

kwocie 12 100,0 tys. zł. W listopadzie 2017 r. dwukrotnie uaktualniał powyższą kwotę, wykazując przewidywane niedobory w wysokości 5 245,6 tys. zł i 1 841,9 tys. zł.

We wrześniu 2017 r. Wojewoda Śląski zwrócił się o wskazanie przewidywanych niedoborów środków w rozdziale 85502 § 2010. W odpowiedzi OPS wykazał przewidywane niedobory na listopad i grudzień 2017 r. w łącznej kwocie 3 581 tys. zł.

¹² Decyzjami z 11 i 22 września, 30 listopada oraz 19 grudnia 2017 r. Wojewoda Śląski zwiększył plan odpowiednio o 1 089,8 tys. zł, 5 626,5 tys. zł, 4 418,7 tys. zł oraz 1 841,9 tys. zł.

¹³ Decyzjami z 3 października i 14 listopada 2017 r. Wojewoda Śląski zwiększył plan odpowiednio o 3 581,0 tys. zł i 16,5 tys. zł. Wcześniej, decyzjami z 21 lutego, 22 marca, 20 czerwca oraz 5 i 25 lipca 2017 r. zmniejszył pierwotny plan odpowiednio o 12,4 tys. zł, 8,2 tys. zł, 4,1 tys. zł, 8,2 tys. zł i 4,1 tys. zł.

¹⁴ Wnioski złożone w okresie od 3 do 22 sierpnia 2017 r., w związku z którymi wydano decyzje o przyznaniu świadczeń.

¹⁵ Dz.U. poz. 1467.

¹⁶ Z tego 27 złożonych do 30 września 2017 r. w ramach okresu świadczeniowego 2016/2017 i 20 wniosków złożonych od 1 sierpnia 2017 r. na okres świadczeniowy 2017/2018.

¹⁷ Dz.U. poz. 214.

o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego¹⁸. Wnioski były rzetelnie analizowane pod względem kryteriów określonych w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ww. rozporządzeniach. Przy ich rozpatrywaniu posłkowano się zaleceniami Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zwartymi w „Podręczniku dla samorządów”¹⁹.

Świadczenia wypłacono w kwotach wynikających z decyzji – łącznie 54,0 tys. zł (0,1% wydatków na świadczenie wychowawcze). Wypłaty świadczeń dokonano w poszczególnych miesiącach, w dniach wskazanych w decyzjach jako daty „przysługiwania świadczenia”, z wyjątkiem pięciu przypadków, w których wypłaty w grudniu dokonano 20. dnia tego miesiąca, tj. po dacie „przysługiwania świadczenia” określonej przez OPS na 15 grudnia 2017 r. Było to związane z otrzymaniem środków z ŚUW (zapotrzebowanych przez OPS w dniu 27 listopada 2017 r. na drugą dekadę grudnia) w dniu 19 grudnia 2017 r. W decyzjach, oprócz konkretnej daty, podano również inne informacje dotyczące terminu wypłacania świadczeń, wprowadzające, zdaniem NIK, w błąd świadczeniobiorców (co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*).

W pozostałych 10 przypadkach objętych próbą nie wydano decyzji przyznającej świadczenie wychowawcze:

- w dwóch przypadkach strony nie uzupełniły braków w złożonej dokumentacji;
- w czterech przypadkach postępowania umorzono ze względu na wcześniejsze uzyskanie przez wnioskujących prawa do świadczenia wychowawczego w okresie rozliczeniowym;
- w dwóch przypadkach przekazano dokumentację, według właściwości rzeczowej do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach;
- w dwóch przypadkach wydano decyzje odmawiające przyznania prawa do świadczenia (ze względu na przekroczenie kryterium dochodowego oraz ze względu na złożenie wniosku przez osobę nieuprawnioną).

W badanej próbie nie wystąpiły przypadki przekazania świadczenia wychowawczego w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

(dowód: akta kontroli str. 51, 223-239, 310-318, 332-373, 395-396, 416-419, 453-454)

W 2017 r. do OPS wpłynęło 10211 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, z czego w 387 przypadkach (3,8%) wydano decyzje odmawiające przyznania tych świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 332)

2.4. W rozdziale 85501 § 2060, na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wydatkowano środki w wysokości 74 551,2 tys. zł (98,3% planu po zmianach), z tego na wypłatę świadczenia wychowawczego – 73 716,5 tys. zł oraz na obsługę tego świadczenia 834,7 tys. zł, co nie przekraczało kwoty wyliczonej zgodnie z art. 29 ust. 4 ww. ustawy.

W 2017 r., w porównaniu do roku poprzedniego, zarówno kwota planowana jak i wykorzystana na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wzrosła odpowiednio o 21 074,7 tys. zł (38,5%) i 19 899,1 tys. zł (36,4%), na co wpływ miało wypłacanie świadczeń przez pełny rok

¹⁸ Dz.U. poz. 1465.

¹⁹ Opublikowanym na stronie internetowej ministerstwa:

<https://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/rodzina-500-plus/poradnik-dla-samorzadow/>

2017 (ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci weszła w życie 1 kwietnia 2016 r.).

(Dowód: akta kontroli str. 21)

Ponadto, jak wyjaśnił Dyrektor OPS, w 2017 r. wzrosła średnia miesięczna wysokość świadczenia, co było spowodowane m.in. wzrostem liczby dzieci uprawnionych do świadczenia.

(Dowód: akta kontroli str. 408, 411-413)

W rozdziale 85502 § 2010 wydatkowano środki w wysokości 37 092,9 tys. zł (98,6% planu po zmianach), w tym na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów 5 490,1 tys. zł, z tego na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego – 5 330,2 tys. zł oraz na obsługę tych świadczeń 159,9 tys. zł, co nie przekraczało kwoty wyliczonej zgodnie z art. 31 ust. 3 ww. ustawy. W 2017 r., w porównaniu do roku poprzedniego, kwota wykorzystana na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów była o 142,7 tys. zł (2,5%) niższa.

Jak wyjaśnił Dyrektor OPS, kryterium dochodowe rodziny, uprawniające do pobierania świadczenia, od października 2008 r. nie uległo zmianie (725,00 zł na członka rodziny), a w przypadku osób samotnie wychowujących jedno dziecko z dochodem równym bądź wyższym od kwoty najniższej krajowej, świadczenie z funduszu alimentacyjnego nie przysługuje.

(Dowód: akta kontroli str. 73, 408, 411-412)

Niewykorzystane środki dotacji w rozdziale 85502 § 2010 i w rozdziale 85501 § 2060 w kwotach odpowiednio 503,0 tys. zł i 1 325,7 tys. zł, zostały przekazane do Urzędu z zachowaniem terminu określonego w art. 168 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 21, 66-73, 219-220)

2.5. W wyniku wykorzystania środków dotacji w 2017 r. udzielono 147 901 świadczeń wychowawczych dla 14071 dzieci oraz 12217 świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla 1 182 dzieci.

(Dowód: akta kontroli str. 82-86, 117-167, 168-178, 287-293)

W OPS prowadzono w kontrolowanym zakresie analizy, które dotyczyły w szczególności: liczby składanych wniosków, wysokości miesięcznie wypłacanych świadczeń, przyczyn wzrostu nienależnie pobranych świadczeń alimentacyjnych, wpływu *Programu Rodzina 500+* na liczbę świadczeniobiorców pomocy społecznej oraz na poziom życia rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej.

Dyrektor OPS wyjaśnił, że skutkiem prowadzonych analiz były m.in.: sprawniejsza organizacja procesu przyjmowania wniosków, sporządzanie bieżących zapotrzebowań na środki finansowe w kwotach zabezpieczających wypłaty poszczególnych świadczeń, wzrost liczby ugód mediacyjnych, zasądzających alimenty względem drugiego rodzica dla świadczeniobiorców powyżej 18 roku życia, zmiana priorytetów prowadzonej pracy socjalnej pod kątem aktywizacji zawodowej oraz właściwego wykorzystania przyznanych środków.

(Dowód: akta kontroli str. 82-86, 117-121, 168-178, 446-452)

2.6. Na koniec 2017 r. należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami wyniosły 48 668,3 tys. zł i w porównaniu

²⁰ Dz. U. z 2017 r., poz. 2077.

z należnościami z tego tytułu na koniec 2016 r. były wyższe o 5 633,6 tys. zł (13,1%). Na koniec 2017 r. kwota zwrócona przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wyniosła 1 276,1 tys. zł (23,9% świadczeń wypłaconych w 2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 295, 326-331, 374, 384-387)

W wyniku badania postępowań prowadzonych wobec pięciu dłużników alimentacyjnych (0,5% wszystkich dłużników alimentacyjnych zarejestrowanych przez OPS na dzień 31 grudnia 2017 r.) wykazała, że bez zbędnej zwłoki podejmowano działania określone w art. 4-6, art. 8a oraz art. 27 ust. 3a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

(dowód: akta kontroli str. 307, 388-394, 436-445)

Na koniec kolejnych kwartałów 2017 r., należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego wynosiły odpowiednio: 29,1 tys. zł, 69,9 tys. zł, 106,8 tys. zł i 163,7 tys. zł, a odzyskane należności z tego tytułu odpowiednio: 11,2 tys. zł, 11,2 tys. zł, 16,3 tys. zł i 19,8 tys. zł. W wyniku badania trzech postępowań prowadzonych w celu odzyskania nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego w łącznej kwocie 1,5 tys. zł (0,9% należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego według stanu na koniec 2017 r.) ustalono, że były one prowadzone rzetelnie i bez zbędnej zwłoki, co skutkowało odzyskaniem należności w całości wraz z odsetkami.

(dowód: akta kontroli str. 223, 227, 231, 235-236, 240-286)

2.7. W 2017 r. przeprowadzono 16 kontroli dotyczących właściwego wykorzystywania środków z tytułu przyznanego świadczenia wychowawczego, na podstawie skarg i zgłoszeń podejrzenia nieprawidłowości przez osoby trzecie. W wyniku przeprowadzonych wywiadów środowiskowych i postępowań, żadnemu z kontrolowanych świadczeniobiorców nie wstrzymano ani nie ograniczono świadczenia. Ponadto Dział Świadczeń Rodzinnych OPS prowadził w 2017 r. w okresach zasiłkowych 2016/2017 i 2017/2018 wewnętrzne kontrole przysługiwania prawa do świadczeń, w zakresie złożonych wniosków, ze szczególnym uwzględnieniem świadczeń przyznanych na pierwsze dziecko²¹. W wyniku tych kontroli ujawniono przypadki nienależnie pobieranego świadczenia wychowawczego i wydano decyzje o zwrocie nienależnie pobranych zasiłków.

(Dowód: akta kontroli str. 82-86, 395-396, 449-452)

2.8. Sprawozdania OPS Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za I, II, III i IV kwartał 2017 r. przekazano do Urzędu w terminach określonych w załączniku nr 44 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej²² (dotyczy I, II i III kwartału) oraz w załączniku nr 40 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej²³ (dotyczy IV kwartału). Wydatki ze środków dotacji otrzymanych w rozdziale 85501 § 2060 i rozdziale 85502 § 2010 zostały prawidłowo wykazane w sprawozdaniu Rb-50 za IV kwartał 2017 r.

(Dowód: akta kontroli str. 87-116)

²¹ Przyznanie prawa do świadczenia na pierwsze dziecko uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego.

²² Dz. U. z 2016 r., poz. 1015 ze zm.

²³ Dz.U. poz. 109.

Za 2017 r. kwartalne sprawozdania z realizacji świadczeń z funduszu alimentacyjnego sporządzono zgodnie ze wzorem i przekazano Wojewodzie Śląskiemu w terminie określonym w rozporządzeniach Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów²⁴ (dotyczy I, II i III kwartału) oraz z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów²⁵ (dotyczy IV kwartału).

Ponadto, za 2017 r. OPS sporządził miesięczne sprawozdania z realizacji świadczeń wychowawczych zgodnie ze wzorem i przekazał Wojewodzie Śląskiemu w terminie określonym w rozporządzeniach Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. (dotyczy miesięcy od stycznia do września) oraz z dnia 28 września 2017 r. (dotyczy miesięcy od października do grudnia) w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego²⁶.

(Dowód: akta kontroli str. 117-208, 218)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W decyzjach przyznających prawo do świadczenia wychowawczego zawarto niespójne informacje o terminach wypłaty świadczeń, poprzez jednoczesne wskazanie:

1. konkretnego dnia każdego miesiąca objętego decyzją, w którym przysługuje świadczenie (w decyzjach objętych badaniem dotyczących okresu świadczeniowego 2017/2018 pierwszą datę wyznaczono na 27 października 2017 r., a kolejne w 2017 r. – na 15 listopada i 15 grudnia),

2. cyfry (bez wyjaśnienia co ona oznacza) jako terminu przysługiwania świadczenia w każdym miesiącu objętym decyzją,

3. końca każdego miesiąca, jako terminu wypłaty świadczenia,

w sytuacji gdy, art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci stanowił:

- w brzmieniu obowiązującym do 31 lipca 2017 r., że świadczenie wychowawcze wypłaca się nie później niż ostatniego dnia miesiąca, za który przyznane zostało świadczenie wychowawcze w okresach miesięcznych;
- w brzmieniu obowiązującym od 1 sierpnia 2017 r., że świadczenie wychowawcze wypłaca się w okresach miesięcznych.

Kierownik Działu Świadczeń Społecznych OPS, wyjaśnił, że za przyjęciem takiego rozwiązania przemawiało usystematyzowanie wypłat świadczeń i ich skorelowanie z zamawianiem środków u Wojewody, a także „...czytelne poinformowanie świadczeniobiorców o dacie otrzymania świadczeń...”.

(dowód: akta kontroli str. 395-399, 420-423)

Zdaniem NIK, taki sposób informowania o terminie wypłaty świadczenia wychowawczego wprowadzał świadczeniobiorców w błąd i przyczynił się do wystąpienia protestów mieszkańców Miasta, którym nie wypłacono świadczenia wychowawczego w grudniu 2017 r. w dacie wskazanej w decyzjach (15 grudnia),

²⁴ Dz.U. poz. 2324.

²⁵ Dz.U. poz. 1812.

²⁶ Odpowiednio Dz.U. poz. 212. oraz Dz.U. poz. 1813.

lecz pięć dni później (20 grudnia), po otrzymaniu 19 grudnia 2017 r. środków z ŚUW (zapotrzebowanych przez OPS w listopadzie na drugą dekadę grudnia).

(dowód: akta kontroli str. 402-407)

Powyższa nieprawidłowość nie miała negatywnego wpływu na wykorzystanie środków dotacji i w związku z tym - na ocenę kontrolowanej działalności.

VI. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań zapewniających rzetelne informowanie świadczeniobiorców o terminie wypłaty świadczenia wychowawczego.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 26 marca 2018 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler nadzorujący
Monika Kopczyk
Doradca ekonomiczny**

.....